

HENRIETA

Matka mi vyprávěla, že moje babička z otcovy strany, jinak bába princmetálová, nedala jinak, než že se budu jmenovat Henrieta. Kdysi prý četla zamilovaný román, ve kterém se královský synek zamiloval do chudobné dívky stejného jména a přes odpor pantáty krále a jeho paňmámy nedal jinak, než že si ji vezme za ženu.

Můj otec pracoval jako bagrista a ke sprostému slovu neměl daleko. Do prdele, povídal, když uslyšel, jak se budu jmenovat. Jo, to si vyříd' s tvou matkou, zněla odpověď a bylo vymalováno. Jelikož si otec pamatoval ze školy boží příkázání – cti otce svého a matkou svou, abys dlouho byl živ a dobře se ti vedlo na zemi, neodporoval. Celý život se však tomu slovu vyhýbal a říkal mi dcerko, holčičko, cácorcko, dušinko a podobně. U babičky bylo vidět, jak se s tím slovem mazlí a představuje si, že jednou zastaví před chalupou kočár nebo mercedes a odveze si mě, a bude mít ode mne pokoj. Bába to bylo nevrlá, panovačná, lakomá, takový organizátor blízkých lidských duší. Táta byl po ní, a když mu máma řekla, že něco je babiččino přání, sklapnul a nehnul ani brvou. Matka to zneužívala, zvláště když chtěla prosadit svou a předem věděla, že ji odbude.

Rodiče se často hádali, táta na mámu křičel, nadával, ale jinak to byl dobrák od kosti. Když jsem povyrostla, vysvětlila mi, že všichni mužský chtějí ukázat, že jsou hlavou rodiny a mají pravdu i kdyby byla na hony vzdálena. Mámu měl rád, ale neuměl jí to říct. Asi se styděl, pomyslela jsem si. Když šli spolu v neděli do kostela, bylo vidět, že je na ni pyšný a letmé pohledy chlapů mu dělaly dobře.

O narozeninách mi se sklopenýma očima, jakoby provinile, podal dárek, a aniž by čekal na poděkování odešel do dílny.

Sourozenců jsem se nedočkala. Když jsem se na to ptala, dostalo se mi odpovědi, ať si vezmu knížku a dám pokoj, že prý na to není doba. Odpověď mě neuspokojila a žadonila jsem o bližší vysvětlení. Prý se dočkám, až budou pečení holubi lítat do huby. Jednou jsem se při hraní nastrojila jako nevěsta, jenže mi chyběl ženich. Ptala jsem se matky, jakého bych si měla vybrat a dodnes si pamatuji, že mi řekla, abych s tím ještě počkala. Když byla malá, také se na to ptala své laskavé babičky. Ta se usmála, pohládila ji po vlasech a řekla,

hlavně aby nebyl zahleděný sám do sebe. Ten má vždycky pravdu a trvá na svém, i když ví, že se zmýlil.

Ve škole, asi tak v deseti letech, jsme kluky kritizovaly, že ten má rovnátka, tomu chybí zub, jiný si kouše nehty a Pepa si nemyje uši. V devítce jsme si o přestávce špitaly, že i když si Pepa nemyje uši, že by stál za hřích. Samozřejmě, že jsme nevěděly za jaký, ale velké holky to tak říkají a u toho se hihňají. Po základce jsem začala chodit do textilní průmyslovky. Tam už jsme po klukách šilhaly, kroutily zadkem, nenosily podprsenku a vystavovaly své přednosti ve výstřihu, abychom na sebe upozornily. Před maturitou se už každá holka tulila k tomu svému, jen já si nemohla vybrat. Toho pravého jsem nenašla ani v továrně, kde jsem dělala mistrovou. Matka mě ponoukala, že když si budu vybírat, zůstanu na ocet.

Na prvním setkání po maturitě jsem byla jediná bez chlapa. Dvě už byly rozvedené, tři holky chovaly mimino a Eva, která už měla trochu vypito, si stoupla na židli a spustila: Děvčata z pohraničí, ty milujou jen to fičí. Jedna zepředu, druhá zezadu, třetí jen když má náladu, potom rukou ukázala, abychom zmlkly a dodala. Chlapi mají náladu pořád. A tak ať platí. Nic není zadarmo. Já si žiju jako v ráji. Už jste některá byla v Karibiku? Nebyla! Za chlapské choutky je třeba každého nekompromisně vyždímat! Jinak bude váš život práce, kvedlačka, chlap a postel, a to se bude opakovat pořád dokola.

Jednou otec přivedl domů spolupracovníka, podruhé dalšího a pak mi vynadal, že si budu tak dlouho vybírat, až přeberu.

Ani nevíte, jakou měl pravdu.

Pracoval jako mistr odborného výcviku na učňovce a přivedl své žákyně na exkurzi do naší dílny. Chlap to byl pohlednej, kolovaly kolem něj jen ty nejlepší reference, a když se ke mně za hluku šicích strojů přitočil a jakoby nic mě pozval na večeři, tak jsem neodolala a přikývla na souhlas. Ten večer jsem zjistila, že byl nejen pohledný, ale i zdvořilý a příjemný společník. Netrvalo dlouho a nastěhoval se ke mně do pokojíku. Táta si ho nemohl vynachválit, protože mu pomáhal řezat a sekát dříví, opravit střechu, zazdít okno do světlíku a natáhnout nové elektrické rozvody. K mámě se také choval uctivě. Po obědě vždycky pochválil jídlo a za všechno uctivě poděkoval. Tím si ji získal a nedala na něho dopustit.

Doma se tak moc nepředváděl. Já pracovala jako mourovatá, doslova podle slov mé spolužačky - práce, kvedlačka, chlap a postel. Dokonce bych řekla, že sexem byl přímo posedlý. Uvědomila jsem si, co mě čeká za život. Poslední kapkou byla jeho nabídka sexu ve třech. Prý žijeme v jednadvacátém století, kdy se stalo manželství přežitkem a život je třeba žít bez předsudků.

Tak dost! Sbalila jsem mu kufry a předsudky nepředsudky jsem ho vypakovala z domu. Táta se zlobil, proč tak pracovitého člověka vyháním, máma jen kroutila hlavou.

Po radostném cinkání textilní fabriku zavřeli. Měla jsem to štěstí, že za pomoci bývalého ředitele jsem se stala vedoucí kulturního domu, který se záhy stal výstavní síní jedné zahraniční agentury. Měla jsem na starosti organizaci výstav všeho možného - obrazů, fotografií, plakátů, kosmetiky, muškátů a třeba i etiket a pivních podtácků. Moc se mi ta práce líbila.

Na jaře jsem připravovala výstavu fotografií. Jméno autora mi nic neříkalo, přesto jsme si dali záležet, včetně výzdoby interiéru. Před zahájením mi přišel poděkovat starší, prošedivělý muž, štíhlé postavy, prostě elegán. Jakmile jsem ho spatřila, můj mozek zapracoval a byla jsem doma. Pan profesor češtiny z průmyslové školy. Rozběhla jsem se k němu, abych ho objala, ale on v domněnání, že jde o pomatenou osobu, se oběma pokrčenými rukama dlaněmi a roztaženými prsty bránil. Se smíchem jsem se představila, na což zareagoval klepnutím do čela. Omluvil se, že za tu dobu, co jsme se neviděli jsem zkrásněla, ale mé zcela ojedinělé jméno, které už při vyslovení pohladí si bude pamatovat do smrti. Pozvala jsem ho do kanceláře na kávu a naše vzpomínky na školní léta neměly konce. Po vernisáži mě pozval na procházku, každou chvíli se zastavil, aby zmáčkl spoušť svého foťáku a posléze, když se ochladilo, dal mi na ramena své sako. Po večeři mě doprovodil a při loučení se nesměle zeptal, jestli bych ho v neděli nedoprovodila na výstavu květin. Další sváteční den jsme jeli vlakem bez udání cíle. Při rozhovoru se díval z okna a zničeho nic mě požádal, abych se oblékla, že budeme vystupovat. Na louce beze slova ukázal na obzor, kde červánky osvětlily kraj a louka s pampeliškami měla zcela jiné zabarvení než obvykle, stejně jako smrky a vzdálené hory. Jindy jsme se vydali s batůžky na zádech do lesa na houby. Zastavili jsme se u studánky, abychom se osvěžili a zakousli do krajíce chleba s máslem. Čekala jsem, kdy dám do košíku první hřib, ale můj společník se neměl k odchodu. Poznala jsem, že čeká na vhodnou dobu, kdy keře a kameny obklopující studánku budou správně osvětlené. Umělec vidí všechno jinýma očima. Je to básník čekající na inspiraci,

kdy světlo a stín při pohledu umocní celkový dojem. Jezdili jsme spolu celý rok. Říkal, že každé roční období má svoje kouzlo, ale podzim je jako Čajkovského klavírní b-moll koncert. Mě to nic neříkala, ale jednou, když mě pozval k němu do přepychově zařízené vily, posadil mě do křesla, do broušeného poháru nalil červené víno a pustil hudbu. Seděla jsem jako přimražená a najednou jsem měla v očích slzy. Potřebovala jsem mít někoho u sebe, abych vyplakala smutek i krásu, která ve mně do té doby jen dřímala. Sedl si vedle mě, hladil mě a ten večer se mi svěřil, že mu před pěti lety zemřela žena na rakovinu a od té doby žije sám jen se svým uměním dívat se na svět kolem sebe jinak než člověk, který stále pospíchá a honí se bůhví za čím. Ten večer mi začal říkat Henrieto a já jenu Aleši.

V zimě jsme se vypravili lyžovat do hor a když jsme se vrátili, pozval mě opět na skleničku a při té krásné Čajkovského hudbě se mi svěřil, že celou dobu hledal ženu s otevřeným srdcem, jemnými rukama, které pohladí, laskavými očima a se rty stvořenými k něžnému políbení.

A našel jste ji?

Zeptala jsem se.

Mlčel, a to nekonečné mlčení podložené podmanivou hudbou mi vehnalo opět slzy do očí.

Našel.

A opět jen ta hudba. Zněla hlasitěji, nelítostně a dramaticky. Našel. Opakoval a opět pauza.

Tentokrát se klavír vrátil k původní melodii. Zdálo se mi, že i ta hudba se nemůže dočkat odpovědi.

Našel.

Zaznělo z jeho úst potřetí, tentokrát jemně, něžně a lítostivě.

Ta žena sedí vedle mě.

Henrieto, neodcházej, moc tě prosím neodcházej! Začal mi tykat a já přes slzy a vzlykání ze sebe vypravila: Miláčku, mě se hned tak nezbavíš!

Aleš byl o třicet let starší. Měl tři dospělé děti žijící svůj vlastní život. Dvě dcery v cizině a poslední syn bůhví kde. Prvorozená Laura byla jeho miláček. Měla umělecké sklony, ctižádostivá a neústupná žena, která šla za svým cílem hlava

nehlava. Poslal ji do Francie, aby se zdokonalila v jazyce a už se nevrátila. Vdala se za dvakrát rozvedeného advokáta, který by jí snesl modré z nebe v obavě, aby ho neopustila. Měla dvě děti, které mluvily jen svým rodným jazykem, protože pokládala za zbytečné učit je česky. Svého českého dědečka nikdy neviděla a dcera také netoužila svého otce navštívit. Po ukončení studia jí blahopřál v domnění, že mu napíše podrobnosti, ale odpovědi se nedočkal. Prostřední dcera Marie se po hedvábné revoluci provdala do Rakouska. Pracovala v nemocnici jako zdravotní sestra a její dcerka Mariechen svého dědečka viděla jen jednou, když s ní matka přijela do Prahy pro nějaké doklady a hračky, které v Rakousku tak pěkné neměly. S otcem o ničem jiném nemluvila, než o penězích. Bylo vidět, že pět tisíc, které dostala jako dárek jí moc nepotěšily.

Nejmladší syn Petr se začal učit malířem pokojů, učení ho nebavilo a tak těsně před závěrečnými zkouškami s tím praštil. Našel si partu kamarádů, kteří cizincům nabízeli nezletilé holky a pak jim vyhrožovali udáním za zneužití mladistvých a znásilnění. Domů přicházel jen pro peníze s odůvodněním, že zaměstnavatel zkrachoval, aniž by mu dal výplatu.

Aleš nikdy o manželství nemluvil a také mne stačilo, že spolu žijeme na hromádce, což dnes není nic neobvyklého. Pracoval na volné noze jako umělecký fotograf, o víkendech jsem ho doprovázela při fotografování přírody, památek, hradů a zámků, folkloru a lidových krojů v různých místech naší vlasti. Procestovali jsme spolu celou republiku. Spali v hotelu i pod stanem, dokonce i v kolně se senem, stolovali v nejlepších restauracích, vesnických krčmách, vařili v kotlíku buřtguláš nebo opékali na klacku špekáčky.

Nepamatuju si, že by za tu dobu, co jsme spolu žili některá z dcer projevila o svého otce zájem, že by mu popřála zdraví k narozeninám, všechno hezké na Vánoce nebo k probuzení jara. Viděla jsem párkrát jeho syna. Byl zarostlý, špinavý a smrděl kouřem a laciným chlastem. Měl vyhaslé oči a tenké prsty se mu chvěly, když si chtěl strčit do kapsy otcovu bankovku k přežití.

S Alešem jsem žila třicet let. Lepšího muže jsem si nemohla přát. Skvělý, moudrý, pracovitý a ohleduplný člověk, něžný milenec a umělec, který se díval na lidi a svět z té lepší stránky. V osmdesáti mu ubýval zrak a sluch, ale nikdy jsem neslyšela, že ho něco bolí. Věděla jsem, že se přemáhá a nechce, abych měla o jeho zdraví ty nejmenší obavy. Říkával, že stáří je nezvaný host. Zaklepe na dveře, vy ho přivítáte, pohostíte a už se ho nezbavíte. Je to vetřelec! Viděla

jsem, že jeho chůze není už tak jistá jako před několika lety a proto jsem se snažila mu být oporovou. Několikrát klopýtl, málem upadl, štěstí, že jsem byla vždy v pohotovosti. O pět let později čím dál víc zapomínal, měl chvíle, kdy bylo vidět, že chce něco říct a polovině věty se zastavil.

Při dobré mysli mě sdělil, že by chtěl vidět své děti a vnoučata a tak jsem oběma dcerám napsala. Mariechen neodpověděla a Laura aniž by zatelefonovala přijela. Sama, bez dětí, prý jen na otočku. Měla jsem tu smůlu, že druhý den jsem nastoupila do nemocnice na operaci mízních uzlin, a když jsem se vrátila našla jsem byt prázdný. Na stole byl list papíru se sdělením, že si otce vzala s sebou do Francie, protože bych se o něj nemohla starat. Neuběhl ani měsíc a přijela se svým mužem, aby mě informovala o tom, že otec zemřel a v závěti odkázal veškerý majetek jí, protože o něho pečovala. Nejpozději do týdne si mám sbalit svých pět švestek, jinak budu vystěhována z moci úřední, což jistě nechci.

Děti jsou požehnáním. Když jde o peníze často zapomínají na dobré vychování.